

62. ► KÖRMENDI FRIM ERVIN (1885-1939)

Hajók a Szajrán, Párizs, 1909

Olaj, papírlemez, 55,5x42 cm
Jelezve jobbra fent: Körmendi 09

Kezdő ár: 380 000 Ft / 1 222 EUR
Becsérték: 700 000 - 1 000 000 Ft
Estimated value: 2 251 - 3 215 EUR

KIÁLLÍTVA:

► A Művészház Második Csoportos Kiállítása, Művészház, Budapest, 1910. január (kat. 1. *Hajók a Szajrán*)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

► A Művészház 1909–1914. Modern kiállítások Budapesten, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2009. március 26. – július 26. (katalógus: I. 12.)

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA:

► Körmendi Frim Ervin festő és Körmendi Frim Jenő szobrász gyűjteményes kiállítása, Lipótvárosi Kaszinó, Budapest, 1909. november - december (katalógus nélkül)

1. Henri Matisse: A Szajna látképe, 1904 magántulajdon

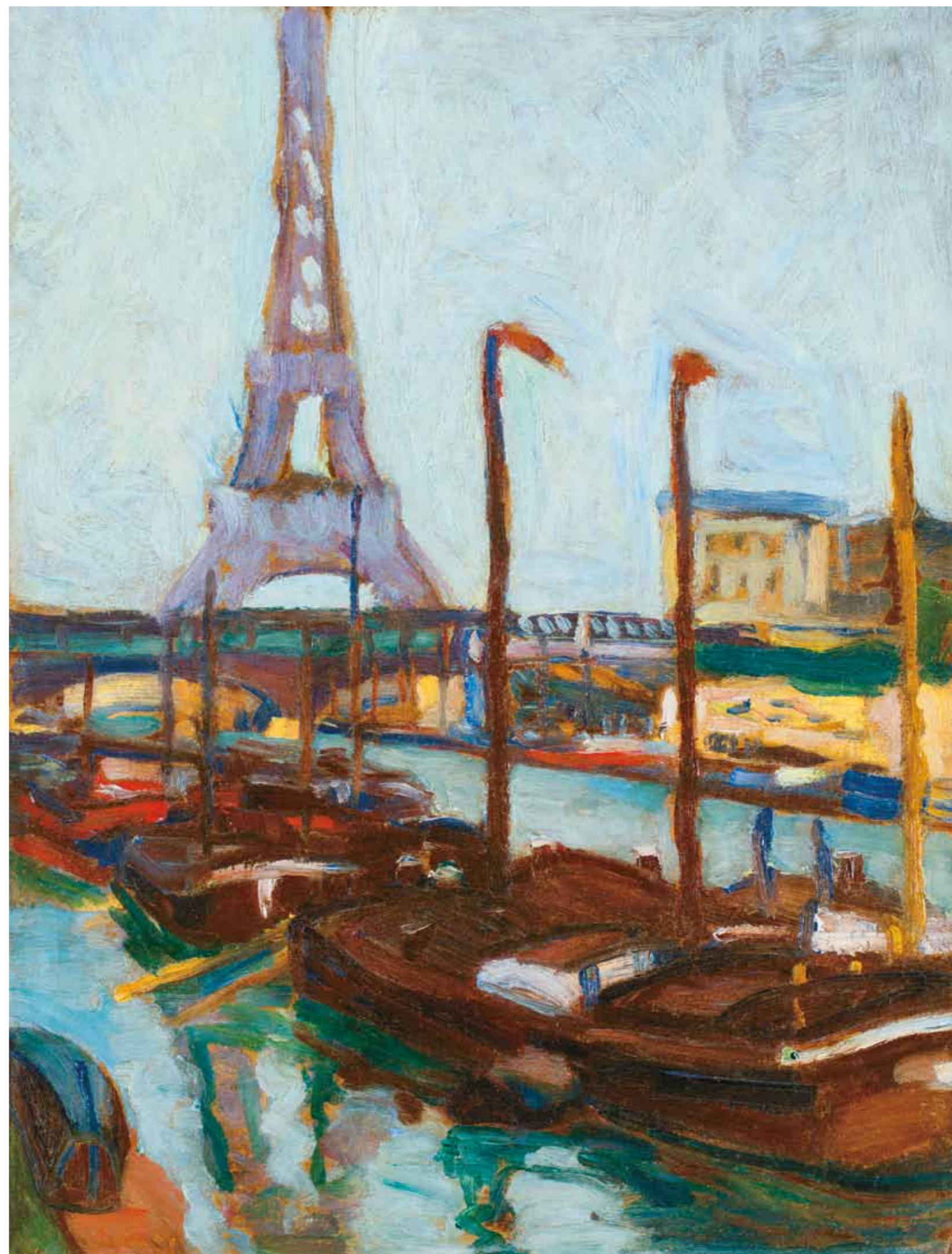
2. Louis Valtat: Hajók a Szajrán, 1905 magántulajdon

„Körmendi Frim Ervin festő és Körmendi Frim Jenő szobrász munkáiból, a Lipótvárosi Kaszinóban gyűjteményes kiállítást rendeztek. A két fiatal művész, kik hosszú ideig Párizsban éltek, igen érdekes munkákat mutatnak itt be. Fiatalságuk dacára igen erős kiforrott tehetségek. A gazdag anyagú kiállítás 10 napig marad együtt.” – adta hírül az Egyetértés című lap 1909. november 28-án. Ervin a Körmendi-testvérpár festőművész tagja a kor- és pályatársaihoz képest igen korán, már 1903-ban megérkezett Párizsba. A következő évtized java részét itt töltötte, ahol együtt dolgozott a későbbi Nyolcak és a magyar vadak művészeivel. 1906 és 1911 között rendszeres kiállítója volt a modern festészet nemzetközi seregszemléiként ismert párizsi tavaszi és őszi szalonoknak. Ebben az időszakban tizennyolc művét mutatta be a Salon des Indépendants és a Salon d'automne tárlatain. Körmendi Frim Ervin 1906-ban Czöbellel, Czigánnyal és Mikolával együtt érkezett haza a francia fővárosból, hogy együtt indítsák el a nagybányai neős forradalmat. Ők ismertették meg az ekkor Nagybányán tanuló és tanító művészeket a legfrissebb francia művészeti fejleményekkel,

Matisse és a fauveok úttörő festészetével. Körmendi tehát oroszlánrészét vállalt a modern magyar művészet megteremtésében, Cézanne, Gauguin és Van Gogh, valamint Matisse és társai festészetének hazai propagálásában.

Körmendi Frim Ervin művészete kiváló példa arra, hogy a korai magyar modernizmus miképp egyensúlyozott a német és a francia kultúra határvonalán. Amint a Die Brücke művészcsoport, elnevezése és szándéka szerint is híd kívánt lenni a német és a francia művészet között, így a külföldi példákkal egy időben, 1905 körül fellépő hazai úttörők, a magyar vadak is egyfajta hidat képeztek e két nagy európai kultúránemzet között. Az ifjú magyarok a német Die Brücke és a Der Blaue Reiter csoport tagjainak, valamint Matisse és körének fauve festészetéből szűrtek le eredményeket és mindezt átengedve saját habitusukon, létrehozták a fauvizmus sajátos, speciális magyar ízzel gazdagított, egyéni változatait. E legelső kereső-kutatók között volt Körmendi Frim is, akinek korábban teljesen ismeretlen, lapangó korai művei csak az elmúlt pár évben kezdtek

felbukkanni. Ezek közé tartozik a most aukcióra kerülő *Hajók a Szajrán*, mely láthatóan Párizsban, datálása szerint pedig 1909-ben született. Az erőteljes színvilágú, fauve jellegű festmény bizonyosan bemutatásra került 1910 januárjában, a budapesti Művészház második csoportkiállításán, de feltehetően már a Körmendi-testvérpár pár hónappal korábbi gyűjteményes tárlatán is szerepelt a Lipótvárosi Kaszinóban. A Művészház igazgatója, Rózsa Miklós a következőket írta az Alkotmány című lapban 1910. január 9-én: „Körmendi Frim Párizsból küldte be gyűjteményét, s Párizs hatása erősen meg is látszik azokon a Szajna-parti vedutákon, melyeket a fiatal művész küldött. Többek között egy friss impresszionisztikus párizsi utcarészlete egyenesen Pisarróra emlékeztet. A fiatal művészt egyébként már nem lehet felfedezni, elég számottevő sikere volt eddig is.” Rózsa rövid méltatásába nem férhetett bele, hogy Körmendi 1910 körüli festészetének eredői nem elsősorban az impresszionista mestereknél keresendők, de sokkal fontosabb forrásnak bizonyultak számára az európai művészeket az újdonság varázsával lenyűgöző távol-keleti, ázsiai

3. A Szajna látképe az Eiffel-toronyral - képeslap az 1900-as évek elejéről

és afrikai művészeti példák. Bölöni György például japán fametszetek társaságában állította ki a Modern Magyar Művészek erdélyi vándorkiállításán szereplő alkotásokat. Az 1909 nyarán Kolozsvár-Nagyvárad-Arad állomásokat érintő tárlatokon Köröndi Frim is szerepelt, méghozzá tekintélyes kollekcióval. Bölöni, aki ekkor vált a későbbi Nyolcak művészcsoporthoz egyik legfőbb szellemi támogatójává, így emlékezett Köröndi egy későbbi, 1918-as gyűjteményes kiállítási katalógusában: „A festő, aki itt jelentkezik, nem ismeretlen a közönségnek, sok és különféle kiállításokon találkozott már évek óta műveivel. Abból a generációból való,

az újabb magyar művészetnek azokból a legizgalmasabb éveiből, amikor legintenzívebben fedezték fel és látták meg az induló fiatalok, hogy a modern művészetnek mit jelent Párizs.”

1909 nyarán pedig így méltatta a művészt a Nagyváradai Napló egyik kritikusa: „Nagyon nagy jövő előtt áll, mindig érdekes színproblémákat keres Köröndi Frim Ervin. Vagy nyolc képe van a kiállításon. Egyik érdekesebb a másikkal. Ritka elevenséget, életet tud vásznára varázsolni.” Köröndi a Hajók a Szajjánán vásznával, a japán fametszetek tiszta és erős színvilágát a francia fauvok és a német expresz-

zionisták energikus és nagyvonalú festésmódjával párosítva, a korszak legmodernebb festői felfogásában, kiváló kvalitással örökölte meg a huszadik század eleji Párizs egyik jellegzetes részletét. 1909-ből azonban nem csupán párizsi tájképek ismertek Körönditől, hanem egy nürnbergi városkép is, melyet festésmódja szoros párhuzamba von a Hajók a Szajjánán című remek darabbal. Az erős német kapcsolatra mutat többek között az is, hogy művész az első világháborút követően évekig Nürnbergben élt és alkotott, s így nem véletlenül számos műve megtalálható Nürnberg, Hamburg és Berlin állami képtáraitban.

RUM Attila

4. Pierre Bonnard: Az Eiffel torony és a Szajna, 1906 magántulajdon

5. Othon Friesz: A Szajna látképe az Eiffel toronnyal, 1905-1906 magántulajdon

